

"матеріальні ресурси", "виробничі запаси" і "матеріальний потік" наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Відмінності основних понять, які характеризують матеріальні активи підприємства

Поняття Складова	Матеріальні ресурси	Предмети праці	Матеріальні цінності	Виробничі запаси	Матеріальний потік
Сировина і матеріали	+	+	+	+	+
Основні засоби	+	-	+	-	-
Закуплені напівфабрикати	+	+	+	+	+
Напівфабрикати власного виробництва	+	+	+	-	+
Незвершене виробництво	+	+	+	-	+
Паливо	+	+	+	+	+
Тара	+	+	+	+	+
Запасні частини	+	-	+	+	+
Вторинні ресурси	+	+	+	+	+
МШП	+	-	+	-	+
Обладнання, призначене для встановлення	+	-	+	-	-
Енергія та вода	+	+	+	-	-
Готова продукція	-	-	+	-	+

Уточнення складових кожного поданого в таблиці поняття має суттєве значення для науковців, які обирають той чи інший об'єкт дослідження.

Література

1. Краткий экономический словарь. Под ред. Ю.А.Белика и др. – 2-е изд., доп. – М.: Политиздат. – 1989. – 339с. 2. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 422с. 3. Гуцайлюк З.В. Учет материальных ресурсов в пищевой промышленности. – К.: Техніка, 1983. – 104с. 4. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник/ За ред. проф. Ф.Ф.Бутинець. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608с. 5. Маркс К., Енгельс Ф. Соч. – Т.24. – С.160. 6. Завгородній В. Облік і аудит виробничих запасів в умовах функціонування АРМ бухгалтера// Бухгалтерський облік і аудит, 1994. – №10. – С.32-35. 7. Борнсов А.Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 1999. – 895 с.

Svitlana Kramarchuk

A CLOSER DEFINITION OF MATERIAL RESOURCES AS THE OBJECT OF ACCOUNTING

The composition difference between the kindred concepts of «material values», «work objects», «material resources», «industrial stocks», «stocks», «material flow» have been investigated in the article. The essence of material resources as the object of accounting has been clarified.

УДК 657. 091

Вікторія Рожелюк

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РИНКОВОГО ТИПУ

Розглянуто основні напрями обробки та узагальнення первинних документів, шляхи удосконалення форм і методів їх заповнення та організації документообігу на підприємствах ринкового типу.

Бухгалтерія щоденно поглинає велику кількість документів і, обробляючи їх, не має точного уявлення про обсяги документів, які підлягають обробці, їх види, властивості, походження, а також про якість зафіксованої в них економічної інформації, темпи їх надходження, ступінь захисту та реалізації за допомогою документування.

На сьогоднішній день не достатньо досліджені причини, які впливають на цей темп, не має даних про взаємний зв'язок документів між собою та питому вагу кожного окремого їх виду в кількісному та якісному співвідношенні.

Питання організації документування розглядали Ф.Ф.Бутинець, Ю.Я.Литвин, В.М.Олійник, М.С.Палюх, В.В.Сопко та інші вчені-економісти.

Проте, в нормативних документах та науково-практичній літературі немає єдиного підходу щодо розуміння сутності первинних документів, їх контролю та опрацювання. Форми документів складено без врахування нових класифікаційних ознак об'єктів обліку. Ще один проблемний аспект полягає у виникненні нових об'єктів оподаткування, визнання практичного статусу електронних документів, забезпечення їх придатності для зберігання в архіві та використання в майбутньому.

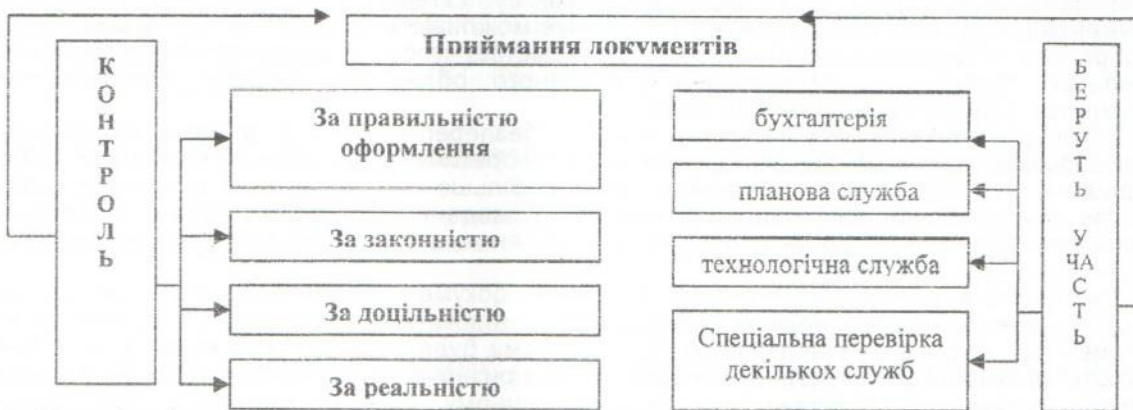
Метою публікації є дослідження діючої практики та нових підходів документування фактів господарського життя в ринковому середовищі.

У повсякденному житті бухгалтер складає, приймає, обробляє первинні документи, заповнює облікові реєстри та звітні форми шляхом спостереження, сприйняття господарських фактів, вимірювання їх вартісних і натуральних параметрів та фіксації даних на різних видах носіїв (рис.1).

Схематично порядок приймання документів відображено на рис.1.

Документування в цьому випадку виступає як обов'язковий елемент методу фінансового обліку.

Рис.1. Порядок приймання первинних документів

Організація роботи з документами є важливою частиною процесів управління і прийняття управлінських рішень, що суттєво впливає на оперативність та якість управління. Процес прийняття управлінського рішення включає в себе одержання інформації, її переробки, аналіз, підготовку та прийняття рішення і залежить від документального забезпечення управління. Якщо на підприємстві не налагоджена чітка робота з документами, то, як результат, погіршується і саме управління, оскільки воно залежить від якості та достовірності, оперативності приймання-передачі інформації, правильної постановки довідково-інформаційної служби, чіткої організації пошуку, зберігання та використання документів.

Організація обробки документів повинна забезпечити швидке та правильне відображення в обліку господарських операцій. З цією метою повинні здійснюватись всі стадії обробки (рис. 2).

Рис. 2. Стадії обробки документів у бухгалтерії

Якщо розглядати процес обліку будь-якого господарського явища чи процесу, то схематично його можна відобразити так:

- експертна оцінка бухгалтером змісту господарського явища (процесу);
- вибір первинного облікового документа, реквізити якого найбільш повно відображають зміст господарського факту;
- заповнення реквізитів первинного облікового документа згідно з умовами господарської операції;
- реєстрація первинного документа, якщо операції, для яких він використовується носять масовий характер і це передбачено відповідними інструкціями;
- зберігання документа або його передача для подальшого використання з метою забезпечення юридичної правомірності господарської операції [1].

У Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996 – XIV наведено таке визначення первинного документа як такого, що

містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення.

Порядок заповнення первинних документів регламентують й інші нормативні акти, які визначають певні вимоги до їх ведення різними суб'єктами господарювання. Таким чином документація (сукупність документів) забезпечує можливість обліку суцільно та безперервно відображати господарську діяльність підприємства, тобто документація формується в результаті процесу документування (первинного обліку) – процесу відображення в документах інформації про стан об'єктів обліку.

Отже, документація забезпечує суцільне та безперервне, точне та повне відображення господарських фактів. Як свідчать дослідження теоретичних розробок та практичної роботи, складання бухгалтерського документа займає більше половини всіх облікових робіт у системі обліку. Саме тому найбільш важливим завданням є удосконалення і спрощення первинного обліку та скорочення часу на його ведення, що можливо при формуванні графіка документообігу.

Пристаючи до розробки плану організації документування господарських операцій перш за все складають перелік операцій, які належить документувати на конкретному підприємстві, потім визначають, якими документами буде оформлятися кожен вид операції, кількість примірників кожного документа та їх призначення, а також порядок складання кожного документа. Важливе значення при цьому відіграє правильно спланований документообіг.

Під документообігом розуміють організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів в бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів [2: 8-14].

Розробка механізму управління документообігом є необхідною складовою організації бухгалтерського обліку, що забезпечує:

- стабільність роботи бухгалтерської служби;
- чіткість руху та оперативність обробки документів;
- своєчасність прийняття управлінських рішень.

Своєчасне оформлення первинних документів, передача їх в установленому порядку і терміни для відображення в бухгалтерському обліку здійснюються відповідно до затвердженого на підприємстві графіка документообігу.

Основні етапи створення системи управління документообігом на підприємстві зображено на рис. 3.

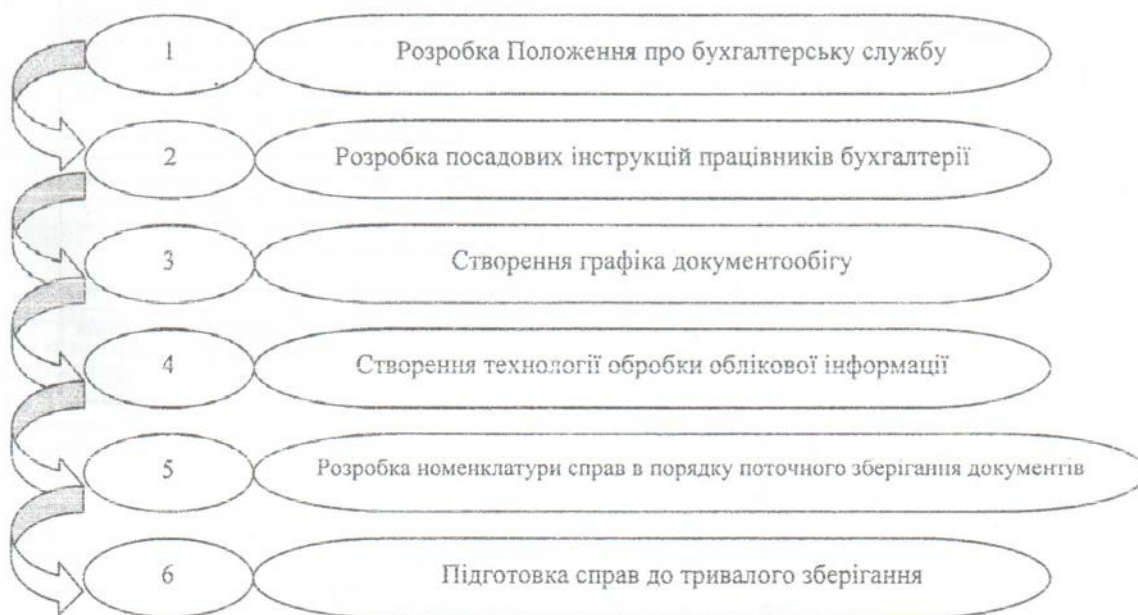

Рис. 3. Етапи створення системи управління документообігом

Виконання завдань в частині спрощення первинних документів повинно передбачати встановлення межі, до якої можна спрощувати облік. Межа повинна встановлюватися підприємством, крім документів, вимоги до заповнення яких встановлені законодавством. За вихідну точку встановлення межі доцільно взяти мету ведення бухгалтерського обліку, яка сформульована у статті 3 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»: «надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства».

Таким чином, первинний обліковий документ – це оформлене у встановленому порядку письмове свідчення про факт господарського життя, яке надає йому юридичної сили. Правильно оформлені документи служать підставою для записів обліку, виступають імпульсом, який дає початок обліковій інформації. Правилком бухгалтера повинно стати «не має документа – не має

запису».

Література

1. Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999.- № 996-XIV. 2. Осмещук О. Документобіг// Бухгалтерія. Право. Податки. Консультації.-24.11.2003.-№47.-С.8-14. 3. Рудницький В.С., Лазаришина І.Д., Бачинський В.І., Полішук В.Л. Організація первинного обліку та економічного аналізу на прикладі підприємств торгівлі: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004.- 480 с. 4. Соколов Я.В. Основи теорії бухгалтерського учета – М.: Финансы и статистика, 2005. – 496 с.

Victoriya Rozhelyuk

ORGANIZATION OF ACCOUNTING INFORMATION DOCUMENTATION AT ENTERPRISES OF MARKET TYPE

The article deals with the main ways of documentation process and basic documents summarizing, means of forms and methods improving the organization of documents circulation at enterprises of market type.

УДК 657.22

Ярослав Голубка

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Розглядаються проблеми оцінки фінансових інвестицій в бухгалтерському обліку та можливі шляхи їх вдосконалення. Пропонуються альтернативні методи оцінки боргових та корпоративних інвестицій.

Питання оцінки залишається найбільш невизначеним серед інших методів бухгалтерського обліку. На сьогоднішній день немає єдиного підходу щодо визначення поточної вартості тих чи інших активів. Водночас від правильності встановлення вартості останніх залежить прийняття тих чи інших економічних та управлінських рішень.

Оцінка служить важливим елементом в управлінні інвестиційними процесами. Без відповідно проведеної оцінки вкладених ресурсів інвестори не можуть отримати надійну інформацію про те, як їх кошти використовуються безпосередньо виконавцями інвестиційних проектів. Неточності оцінки активів підприємства унеможливають правильність визначення прибутку і збитків, рівня рентабельності тощо.

Метою даного дослідження є узагальнення існуючих методів оцінки майна та інвестицій. До завдань входить визначення альтернативних методів оцінки для боргових та корпоративних фінансових інвестицій.

Характерними рисами оцінки в бухгалтерському обліку колишнього Радянського Союзу було її визнання на рівні вартості придбання (за собівартістю), а при списанні застосовували метод ідентифікованої собівартості або нормативні методи.

Провідний вчений Росії Я.В.Соколов зазначає, що "оцінювання полягає в приведенні факту господарського життя у відповідність з комплексом уявлень щодо цього факту, що склався... до його безпосереднього вимірювання" [1:56].

Вітчизняні вчені М.В.Кужельний та В.Г.Лінник визначають поняття оцінки як "спосіб вираження з допомогою грошового вимірника наявності та руху господарських засобів"[2:190].

Професор В.В.Сопко вказує, що вартісна оцінка в бухгалтерському обліку є вимірником, який дає змогу узагальнити всі господарські факти - явища та процеси[3: 61].

Проблема вибору методів оцінки та визначення реальної вартості фінансових активів в процесі інвестування є новою для вітчизняних економістів та вимагає певної відповідальності. Ринок фінансових інвестицій як і фондовий ринок, є одним з регуляторів сучасної ринкової економіки. Тому постає питання формування належного інструментарію для здійснення оцінки фінансових інвестицій. Зокрема питання оцінки фінансових інвестицій в своїх працях досліджував професор Я.Д.Крупка [4].

Для цілей оцінки на дату балансу важливо чітко розрізняти фінансові інвестиції, які підлягають продажу, та фінансові інвестиції, від яких очікується отримувати прибутків у вигляді відсотків, дивідендів тощо. Як на перший, так і на другий вид фінансових інвестицій покладено основне завдання - приносити економічні вигоди (прибуток). Дохід від фінансових інвестицій, призначених для продажу, отримується за рахунок зміни котирувань на фондовому ринку або іншої зміни вартості у часі між датою їх придбання та датою продажу. Враховуючи нерозвиненість вітчизняного фондового ринку, такий вид діяльності в Україні ще не набув відповідного розвитку. Наприклад, в західному регіоні України не існує функціонуючих фондових бірж, де б проводились торги з фінансовими інвестиціями.

Дохід від операцій з фінансовими інвестиціями, що утримуються до погашення може формуватися двоюко. Отримати дохід від таких фінансових інвестицій можна виключно у вигляді відсотку (акції) або у вигляді різниці між вартістю придбання та їх номінальною вартістю (дисконтом). Крім того фінансові відсоткові інвестиції можуть також придбаватися з дисконтом. На практиці трапляються ситуації коли інвестор при придбанні фінансових інвестицій не може наперед визначити спосіб отримання доходу від інвестиційних активів. Водночас може скластися ситуація, коли, придбавши фінансові інвестиції, інвестор планує отримувати дохід як від торгівлі ними, так і від їх утримання, а частка перших та других буде визначатися в майбутньому в залежності від привабливості ринку. Це призводить до певної невизначеності на ринку цінних паперів. Як вихід пропонується у всіх спірних ситуаціях (коли